Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1305/2013 glede posebnega ukrepa za zagotovitev izjemne začasne podpore v okviru Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) kot odziv na posledice ruske invazije na Ukrajino

(COM(2022) 242 final – 2022/0166 (COD))

(2022/C 365/11)

Glavni poročevalec: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Zaprosili	Svet, 25. 5. 2022
	Evropski parlament, 6. 6. 2022
Pravna podlaga	člen 42, člen 43(3) in člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	16. 6. 2022
Plenarno zasedanje št.	570
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	188/0/3

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 Ruska invazija na Ukrajino ima velik negativen učinek na kmetijski in agroživilski sektor Evropske unije. Zato Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja novi ukrep za zagotovitev dodatne podpore, ki ga je predlagala Evropska komisija. Meni, da je ta ukrep nujen, in poziva evropske institucije, naj ga nemudoma sprejmejo.

1.2 Vojna v Ukrajini je izpostavila geostrateško naravo agroživilskega sektorja in potrebo po zagotovitvi prehranske varnosti v Evropski uniji. Ukrepi za izboljšanje finančnega stanja kmetij in MSP v agroživilskem sektorju so nujni, da se zagotovi njihovo gospodarsko preživetje v tem novem kriznem obdobju, ki sledi pandemiji COVID-19.

1.3 Proračun Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) že zagotavlja sredstva za obstoječe potrebe po financiranju ter za srednje- in dolgoročne obveznosti, zato se ne bi smel uporabiti za financiranje nujnih ukrepov. Poleg tega EESO meni, da bi morala Komisija določiti drug vir financiranja, ki ne bi bil del proračuna za SKP, da bi v prihodnjih letih omogočila izvajanje tega ukrepa brez omejevanja sredstev EKSRP, saj so nekatere države Unije že izčrpale svoja sredstva v okviru EKSRP oziroma so ta že vezana.

1.4 EESO tudi meni, da bi morala Komisija glede na izjemne okoliščine in nujnost hitrega odziva skrajšati rok za izplačilo pomoči in poenostaviti merila upravičenosti za upravičence.

2. **Kratka vsebina predloga Komisije**

2.1 Komisija predlaga spremembo Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) o Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja (EKSRP) z vključitvijo novega člena 39c z naslovom Izredna začasna podpora kmetom ter MSP, ki so jih posledice ruske invazije na Ukrajino še posebej prizadele.

2.2 Predvideni ukrep bi državam članicam omogočil, da do 15. oktobra 2023 plačajo enkraten pavšalni znesek kmetom in kmetijsko-živilskim podjetjem, ki imajo težave z likvidnostjo in denarnim tokom zaradi ruske invazije na Ukrajino in posledičnega povečanja stroškov surovin (energija, gnojila in krma za živali).

([1]) Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487).

2.3 V predlogu Komisije je predvideno, da se ta izjemna finančna podpora nameni za kmete in MSP, ki opravljajo vsaj eno od naslednjih dejavnosti:

— dejavnosti krožnega gospodarstva,

— upravljanje hranil,

— učinkovita raba virov,

— okolju in podnebju prijazne metode proizvodnje.

2.4 Najvišji predvideni znesek pomoči je 15 000 EUR na kmeta in 100 000 EUR na MSP.

2.5 Države članice bi lahko uporabile razpoložljiva sredstva do 5 % svojega proračuna v okviru EKSRP za leti 2021 in 2022, kar bi pomenilo potencialni proračun v višini 1,4 milijarde EUR v Uniji.

3. **Splošne ugotovitve**

3.1 Zaradi vojne v Ukrajini se je močno poslabšalo stanje na trgih kmetijskih surovin, kjer so bile razmere težavne že pred rusko invazijo. Tako so se glavni kmetijski vhodni stroški v primerjavi z ravnjo izpred enega ali dveh let podvojili ali celo potrojili. Te razmere so se pojavile poleg učinkov pandemije COVID-19.

3.2 Komisija je v svojem sporočilu z dne 23. marca 2022 že predstavila izredne pobude za zaščito prehranske varnosti in okrepitev odpornosti prehranskih sistemov. Vendar gre za razmere, kakršnih še ni bilo, zato so potrebni dodatni ukrepi.

3.3 EESO zato pozdravlja predlog Komisije, s katerim bi lahko delno zmanjšali finančno breme kmetov in MSP, ki se od ruske invazije v Ukrajino spopadajo s finančnimi težavami.

3.4 Predlog Komisije je dobrodošel dopolnilen ukrep za krepitev prehranske varnosti v EU in blažitev izjemnega povečanja vhodnih stroškov.

3.5 EESO podpira predlagani ukrep in meni, da je zelo pomembno, da ga evropske institucije čim prej sprejmejo.

3.6 EESO želi Komisijo vseeno opozoriti na nekatere pomisleke glede vira financiranja tega ukrepa, časovnega okvira izplačil in meril za upravičenost ter tveganja prevelikega upravnega bremena za upravičence.

Vir financiranja

3.7 EESO želi poudariti, da je EKSRP ([2]), tj. drugi steber skupne kmetijske politike, glavni finančni instrument za razvoj podeželja, ki s krepitvijo odpornosti na podnebne spremembe, podpiranjem inovacij in spodbujanjem konkurenčnosti kmetij veliko prispeva k ekološkemu prehodu regij in kmetijskega sektorja.

3.8 Zato ima EKSRP nalogo, da se dolgoročno odziva na izzive, s katerimi se spopadajo podeželska območja. Zlasti mora omogočiti, da bodo do leta 2040 doseženi razvojni cilji, ki jih je Komisija določila 30. junija 2021 kot del svoje dolgoročne vizije za podeželska območja ([3]).

3.9 Niti EKSRP niti SKP na splošno se ne bi smela obravnavati kot vir dodatnega financiranja za reševanje izrednih razmer. Proračun EKSRP že izpolnjuje obstoječe potrebe po financiranju in zaveze, ki jih je treba spoštovati.

3.10 Ker proračunska sredstva in razpoložljiva sredstva niso količinsko opredeljena, je tudi zelo negotovo, kolikšen je celoten znesek pomoči, ki bi se lahko dejansko izplačal upravičencem.

3.11 EESO zato poziva Komisijo, naj navede točen znesek sredstev, ki bodo dejansko na voljo, ter razmisli o drugih virih financiranja, ki ne bodo vplivali na ambicije in doseganje ciljev EKSRP.

([2]) Mnenje EESO o skupni kmetijski politiki proti letu 2020, UL C 191, 29.6.2012.

([3]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Dolgoročna vizija za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040.

Časovni okvir plačil

3.12 V predlogu Komisije je predvideno, da bodo upravičenci izplačilo v okviru ukrepa prejeli do 15. oktobra 2023. EESO ima glede na sedanjo zaskrbljenost v zvezi z dohodki kmetov in proizvajalcev v agroživilski verigi pomisleke zaradi poznega izplačila. Ta podjetja že imajo veliko likvidnostnih težav.

3.13 Številni kmetje hitro potrebujejo finančno podporo, da bi lahko ohranili svoje dejavnosti. Izplačilo izredne pomoči konec leta 2023 glede na nujnost razmer ne bi bilo ustrezno.

3.14 Zato bi bilo treba časovni okvir za izplačilo pomoči čim bolj skrajšati, da bi kmetom in MSP zagotovili sredstva za obvladovanje sedanjega povečanja proizvodnih stroškov.

Merila upravičenosti za upravičence

3.15 EESO pozdravlja dejstvo, da bo finančna podpora, ki jo je predlagala Komisija, prednostno namenjena najbolj prizadetim kmetom in MSP na podlagi meril za izbor, ki bodo morala biti objektivna in nediskriminatorna.

3.16 V predlogu Komisije je tudi navedeno, da je izplačilo pomoči namenjeno le upravičencem, ki z eno ali več svojimi dejavnostmi prispevajo h krožnemu gospodarstvu, upravljanju hranil, učinkoviti rabi virov ali okolju prijaznim metodam proizvodnje.

3.17 Ta dodatna merila bi preusmerila glavni cilj ukrepa, ki je bil prvotno namenjen pomoči podjetjem in kmetom, na katere negativno vpliva vojna v Ukrajini. Člani Evropskega ekonomsko-socialnega odbora tudi menijo, da bodo prošnje za pomoč, ki jih bodo morali vložiti upravičenci, zaradi teh meril še bolj zapletene.

3.18 Nasprotno, merila za upravičenost do nujne pomoči bi bilo treba poenostaviti, da bi preprečili upravno breme, ki bi morebitne upravičence odvrnilo od vložitve prošnje pri pristojnih organih.

3.19 EESO meni, da bi morali biti kmetje, ki že prejemajo neposredno pomoč iz SKP in so prizadeti zaradi posledic ruske invazije na Ukrajino, samodejno upravičeni do izredne pomoči, ki jo financira EKSRP.

3.20 Na ta način bi bila izredna pomoč, ki jo predlaga Komisija, vključena v kontinuiteto ciljev na področju okoljske, gospodarske in socialne trajnostnosti, ki jih uresničuje nova SKP. Obenem bi se s tem sistemom izognili dodajanju novih meril, ki bi povzročila nejasnost in zapletenost. V izrednih razmerah je potreben pragmatičen ukrep solidarnosti z najbolj prizadetimi podjetji in kmeti (povečanje proizvodnih stroškov ali propad trgov). Podporo za nekatere trajnostne prakse, kot je podpora za krožno gospodarstvo, je treba najprej spodbujati s posebnimi dolgoročnimi instrumenti.

V Bruslju, 16. junija 2022

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG